

حفاظت و بهبود محیط زیست در برنامه

عمرانی ششم (۱)

پیشرفت برق آسای تکنولوژی و دگرگونی غافلگیرانه و ناهماهنگ آن با موازین طبیعی از یک سو و رشد سریع و روز افزون جمعیت بعلت پیشرفت بهداشت، کنترل بیماریهای اپیدمیک و بهبود وضع تغذیه از سوی دیگر موجب جدال ممتد و پی گیر بین طبیعت و عوامل فوق گردیده است و بدین شک طبیعت و محیط زیست سالم است که در این جدال مغلوب شده و روبرو نابودی می رود. کشور ما اگرچه توانسته است از نظر سیر تکنولوژی همپای کشورهای پیشرفته جهان حرکت کند ولی باید اذعان داشت که از عواقب این تکنولوژی ناهماهنگ وارداتی مصون نمانده است، ولی بشر همیشه در سخت ترین شرایط چاره جو بوده کوشش او همواره بر این است که بر مشکلات پیروز شده و حیات طبیعی و محیط زیست خود را حفظ نماید، بر این اساس بود که سازمان حفاظت محیط زیست ایران در بهمن ماه ۲۵۳۰ شاهنشاهی با ادغام وظائف، اختیارات

۱- توسط سازمان حفاظت محیط زیست برای نشر آراءه داده شده است (مهر ماه ۲۵۳۶) .

و مسئولیت‌های سازمان شکاربانی و نظارت بر صید سابق در آن بوجود آمد که عهده دار وظائف متعدد و گسترده در جهت حفظ و بهبود و احیاء محیط زیست می‌باشد .

در برنامه عمرانی پنجم بعلت نوپائی سازمان ، جدید بودن موضوع محیط زیست در ایران و عدم آشنائی مردم با آن و مشکلات متعدد دیگر پیشرفت فعالیت‌های زیست محیطی چندان ایده آل نبود ، ولی در برنامه عمرانی ششم با توجه به اهداف و قوانین سازمان حفاظت محیط زیست رهنمودها و خطوط کلی برنامه عمرانی ششم و هدف‌های طرح آمایش سرزمین فصل حفاظت و بهبود محیط زیست اهدافی را در زمینه های انجام تحقیقات و بررسی‌های علمی و اقتصادی در زمینه بهبود و بهسازی محیط ، جلوگیری از تغییراتی که تاسیسات و مستحدثات مختلف در وضع فیزیکی و شیمیائی و بیولوژیک خاک ، آب و هوا ایجاد مینماید ، کنترل مصرف سموم کشاورزی یا مواد مضر به محیط زیست و پخش و ایجاد صداها یا ناهنجار ، حفظ محیط زیست از نظر ظواهر طبیعت و ارائه طرق زیباسازی محیط ، انجام کلیه امور مربوط به حیات وحش و آبریان آب‌های داخلی ، تنظیم و اجرای برنامه‌های آموزشی بمنظور تنویر و هدایت افکار عمومی در زمینه استفاده صحیح از طبیعت و مطالعه و ایجاد فضاهای تفریحی با استفاده از تجربیات و تحقیقات کشورهای پیشرفته در این زمینه و تطبیق آن با ویژگی‌های بومی ایران دنبال خواهد کرد که امید است با گسترش سازمان حفاظت محیط زیست و بهره جوئی از نیروی انسانی متخصص و ورزیده و آشنائی بیشتر مردم با مسائل زیست محیطی به اهداف فوق جامعه عمل پوشانیده و به نتایج اصولی و مقبول نائل شویم .

با توجه به اهمیت مسائل زیست محیطی و نیل به اهداف مورد نظر لزوم گسترش و اجرای برنامه های محیط زیست

در دوران برنامه عمرانی ششم امری بدیهی و ضروری بوده و بهمین جهت در این دوران پنج برنامه بشرح زیر در فصل حفاظت و بهبود محیط زیست که هر یک حاوی چندین طرح و فعالیت و پروژه میباشند پیش بینی و منظور شده که امید است با اجرای موفقیت آمیز آنها بتوان به اهداف این فصل جامعه عمل پوشاند .

۱- برنامه جلوگیری از آلودیگها و بهبود محیط

زیست

۱-۱- هدف از اجرای این برنامه دستیابی به هوائی با درجه خلوص مطلوب برای حفظ سلامتی انسانها ، جانوران و رستنیها ، کنترل و کاهش آلودگیهای آبی ناشی از منابع صنعتی ، کشاورزی و خانگی ، بحداقل رسانیدن آلودگی محیط ناشی از مواد زائد جامد شهری ، کشاورزی و صنعتی و انواع سموم نباتی و کودهای شیمیائی ، کاهش اثرات سوء حاصل بر فرآیندهای زیست محیطی و اکولوژیک و کنترل آلودگی صدا از طرق ارائه و اعمال روابط و استانداردهای آلودگیهای زیست محیطی در سراسر کشور می‌باشد .

۱-۲- خطی مشی ها و سیاستهای اجرائی :

- پیشگیری از آلودگی هوا در شهرهائیکه مواجه با مسئله آلودگی هوا میباشند با استفاده از تجربیات بدست آمده در تهران ، اصفهان و سایر شهرهای صنعتی ، بعنوان مثال مطالعه محل استقرار صنایع جدید التاسیس و مسیر جریان بادهای غالب را میتوان نام برد .

- کنترل آلودگی هوای شهرهای بزرگ و صنعتی بر

اساس ضوابط مربوط به میزان حد مجاز مواد آلوده کننده هوای حاصل از ایستگاههای مراقبت و کنترل سیار و دائم آلودگی هوا با توجه به آئین نامه اجرائی جلوگیری از آلودگی آن و با استفاده از تحقیقات و تجربیات دیگر سازمانهای ایرانی و خارجی و ویژگیهای خاص جغرافیائی و طبیعی ایران، برای این منظور اقدامات اجرائی زیر صورت میگیرد.

— انتقال کارخانجاتی که در داخل محدوده شهرها قرار دارند براساس یک طرح زمانبندی و با توجه به جنبه های اقتصادی و اجتماعی آن به مناطق مجاز.

— ارائه راه حلهای مناسب جهت نصب دستگاههای لازم بر روی وسائط نقلیه بمنظور کنترل هوای ناشی از آنها.

— گاز سوز نمودن وسائط نقلیه موتوری و کارخانجات جهت تقلیل آلودگی ناشی از آنها.

— نظارت پیگیر و منظم واحدهای صنعتی و ارائه راه حلهای لازم جهت کنترل آلودگی هوای ناشی از آنها بمنظور رسیدن به استانداردهای مطلوب.

— ترغیب و جلب همکاری مقامات مسئول بمنظور فراهم آوردن تسهیلات گمرکی و مالیاتی برای وارد نمودن وسایل گازی خانگی و وسائط نقلیه گازسوز، همچنین اعطای کمکهای اعتباری و فنی برای جلوگیری از آلودگی صنایع.

— تشویق مردم به استفاده از سوخت گاز بجای نفت، گازوئیل و نفت کوره در واحدهای تجاری و خانگی.

— پیشگیری، مبارزه با آلودگی آبهای داخلی از طریق اجرای ضوابط و استانداردهای حد مجاز مواد آلوده کننده آب و نصب دستگاههای سیستم تصفیه فاضلاب برای کارخانجاتی که پس آبهایشان به آبهای داخلی میریزد.

— احیاء تالاب پهلوی و سایر تالابها.
— مراقبت مستمر و کنترل منابع آلوده کننده آبهای ساحلی و داخلی با ایجاد و توسعه ایستگاههای مراقبت و کنترل آلودگی آب.

— شناخت آبهای آلوده و منابع آلوده کننده آنها از طریق عکسبرداری رنگی کاذب و پاکسازی آنها.

— اعمال سیاست های قیمت گذاری و مالیاتی بنحوی که آلوده کنندگان در مرحله نهائی متحمل هزینه های جلوگیری از آلودگی بشوند.

— اعمال روشهای مبارزه تلفیقی بمنظور کاهش آلودگیهای ناشی از سموم، کاربرد متد مبارزه بیولوژی و میکروبیولوژی در امور کشاورزی و بهداشتی جهت حفظ تعادل محیط زیست و جلوگیری از لطمه به تولیدات کشاورزی، حشرات مفید، حیات وحش و سلامت انسان.

— کاربرد سموم مؤثر و کم خطر بجای سموم پرداوم با سمیت زیاد بمنظور تقلیل میزان آلودگی.

— تعیین اثرات سوء سموم کشاورزی و کودهای شیمیائی رایج در مناطق مهم کشاورزی از نظر میکروفلور خاک و آبزیان.

— ارائه روشهای مناسب فنی و اقتصادی برای نحوه جمع آوری و دفع یا تبدیل مواد زائد جامد بمنظور کاهش آلودگیهای ناشی از این مواد.

— بررسی اثرات کمپوست حاصله از زباله در حاصلخیزی و عملکرد محصولات کشاورزی و ایجاد بازار فروش مناسب کمپوست جهت شرکتهای خصوصی.

— جلوگیری و کنترل پخش صداهای ناهنجار و محدود نمودن شدت سرو صدا با در نظر گرفتن مسائل زمانی و مکانی.

مراکز استانها و مناطقی با آلودگی زیاد .

– تقویت و توسعه ایستگاههای موجود مراقبت و کنترل آلودگی آب .

– برنامه ریزی اصولی و طویل المدت جهت اقدامات لازم برای بهبود اکوسیستم رودخانه هائیکه از نظر آلودگی در معرض خطر فوری میباشند .

– تعیین کمیت و کیفیت آلودگی رودخانه های کشور در حال حاضر و حداکثر قدرت جذب آلودگیهای ناشی از قطبهای صنعتی و کشاورزی جدید یا گسترش آنها .

– پاکسازی آبهای داخلی و مراقبت مستمر از رودخانهها و دریاچه های طبیعی و پشت سدها که پس آبهای صنعتی بطور مستقیم یا غیر مستقیم وارد آنها میگردد .

– لزوم استفاده مجدد از فاضلاب در مناطقی که کمبود آب عاری از آلودگی ، محدودیت گسترش صنعتی ، کشاورزی و شهری را در برخواهد داشت .

– تهیه ضوابط و استانداردها و اجرای آئینامه آب .
– ایجاد ساختمان ایستگاه تحقیقاتی دریائی در بندر پهلوی ، چاه بهار و خارک .

– توسعه و تکمیل ساختمان ایستگاه تحقیقاتی دریائی هرمز .

– کاهش میزان آلودگی دریای خزر در چهار چوب قرار داد همکاری دائم بین کشور شاهنشاهی ایران و اتحاد جماهیر شوروی .

– جلوگیری از آلودگی نفتی سواحل و اثرات سوء آن بر اکوسیستمهای نادر چون جنگل حرا (در بندر عباس) .

– جلوگیری از مرگ و میر آبزیان بخصوص موجودات

مرکز هماهنگی مطالعات محیط زیست

۳-۱- عملیات اجرایی برنامه :

در راه نیل به هدفهای این برنامه اجرایی ۱۳ طرح و فعالیت پیش بینی شده که شرح اعتبارات هر یک از آنها در پیوست شماره یک آمده و اهم اقدامات اجرای این برنامه بشرح زیر است :

– انجام مطالعات و تحقیقات عملی لازم در مورد مسائل مختلف پاکسازی هوا .

– تاسیس ۲۷ ایستگاه مراقبت و کنترل سیار و دائم آلودگی هوا در مراکز استانها بخصوص در مراکز صنعتی (طبق جدول زمانبندی شده) .

– تقویت و توسعه ایستگاههای موجود مراقبت و کنترل آلودگی هوا .

– ایجاد یک ساختمان بمساحت ۲۰۰۰ متر مربع در اراضی پردیسان (فرح زاد) در خصوص تحقیقات مربوط به وسائط نقلیه موتوری .

– تعیین محل های مناسب جهت استقرار صنایع مؤثر در آلودگی هوای شهرهای ایران با توجه به میزان و نوع مواد آلوده کننده و فاکتورهای هواشناسی .

– اجرای پروژههای مشترک پاکسازی هوا با مراکز آموزش و تحقیقاتی کشور .

– اجرای آئینامه جلوگیری از آلودگی هوا .

– انجام مطالعات و تحقیقات و طبقه بندی رودخانه ها و دریاچه ها بر اساس قدرت خود احیائی آنها در استانهای گیلان ، مازندران ، خوزستان ، فارس ، اصفهان ، آذربایجان شرقی آذربایجان غربی ، خراسان ، کرمانشاهان و لرستان .

– تاسیس ۱۳ ایستگاه مراقبت و کنترل آلودگی آب در

حساسی چون میگو و بررسی اثرات سوء مواد آلوده کننده بر آنها در خلیج فارس و دریای عمان .

— تجهیز ایستگاههای تحقیقاتی دریائی و خرید یک فروند قایق تحقیقاتی برای مطالعات منابع آلوده کننده در آبهای جنوب .

— انجام مطالعات و تحقیقات لازم جهت تثبیت سطح آب تالاب ها و جلوگیری از ورود مواد رسوبی بآنها .

— احیاء تالاب پهلوی و سایر تالابهای کشور در استانهای گیلان ، مازندران ، اصفهان ، فارس ، خوزستان ، آذربایجان شرقی و مساعد نمودن محیط آنها برای تخم ریزی ماهیها ، اجرای روشهای تثبیت نسبی نوسانات سطح آب آنها و استفاده از گیاهان آبی مزاحم بمنظور تهیه علوفه دامی .

— خرید ماشین آلات، برش و جمع آوری گیاهان آبی و ایجاد ساختمان مرکز عملیات اجرای طرح تالاب پهلوی .

— شناخت منابع صدا از اجرای روشهای مناسب برای کاهش و مبارزه با سرو صدا در سطح کشور .

— مطالعه و کنترل سرو صدا در شهرهای تهران ، اصفهان ، شیراز ، مشهد ، تبریز ، بندر عباس ، اهواز و رشت .

— تهیه ضوابط و استانداردهای لازم بر حسب اولویتهای و بمورد اجرا گذاردن آئیننامه جلوگیری از آلودگی صدا .

— توصیه و ابلاغ آن قسمت از ضوابط و استانداردهای مربوط به کاهش سرو صدا به دستگاههای اجرائی ذیربط مسئول جهت اجرا .

— جلوگیری موثر از صداهای ناهنجار در مکانهای مشخص از قبیل نواحی مسکونی و محدود نمودن صداهای ناهنجار در زمانهای مشخص .

— خرید وسایل اندازه گیری سرو صدا و ایجاد یک

آزمایشگاه مرکزی .

— اجرای عملیات مربوط به بررسی مبارزه تلفیقی با آفات چغندر قند در استانهای خراسان و فارس ،

— بررسی مبارزه تلفیقی با آفات مهم خرما در اهواز .

— مبارزه بیولوژیک با آفت برگخوار بلوط در دشت ارژن استان فارس .

— بررسی مبارزه تلفیقی با آفات برنج و پنبه در گرگان و گنبد ، آمل و رودسر .

— مبارزه تلفیقی با ناقلین بیماریهای انسان (مالاریا بیلارزیوز) در استانهای هرمزگان و خوزستان .

— بررسی اثرات آلودگیهای ناشی از سموم و کودهای شیمیائی در گرگان .

— تهیه استاندارد حد مجاز آلودگی سموم در محیط و بمورد اجرا گذاردن آن با استفاده از تجربیات کشورهای پیشرفته در امر مبارزه با آفات .

— اجرای برنامه های استفاده معقول از سموم کنونی و مصرف سموم کم خطر و ناپایدار بجای سموم قوی و پایدار .

— بررسی اثرات کمپوست حاصل از زباله در بهبود وضعیت خاک و عملکرد محصولات عمده کشاورزی در شهرهای تهران ، اصفهان ، اهواز ، شیراز و مشهد .

— تعیین ضوابط لازم جهت ایجاد محل ساختمان کارخانجات تبدیل زباله با همکاری وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و وزارت کشور و شهرداریها .

— بهبود سیستم جمع آوری و دفع زباله با همکاری وزارت کشور .

— اجرای طرحهای مشترک بهبود ، بهسازی و احیاء محیط زیست با مراکز آموزشی ، تحقیقاتی و سازمانهای بین المللی .

—

— ارائه ضوابط کمی و کیفی برای طرح‌های صنعتی عمرانی
برحسب موازین زیست محیطی بمنظور جلوگیری از برهم خوردن
تعادل محیط با توجه بشرایط اقلیمی، اجتماعی و اقتصادی در
مناطق مختلف کشور.

— انجام مطالعات و تحقیقاتی جهت تهیه ضوابط و
استانداردهای زیباسازی و بهسازی محیط زیست بمنظور نحوه
بهره برداری صحیح از منابع طبیعی از جمله معادن، جنگلها،

مراتع، دریاها، دریاچه‌ها، رودخانه‌ها و کلیه مناطقی که
دارای مشخصات خاص و زیبایی طبیعی هستند، همچنین
بررسی‌هایی در زمینه نحوه احداث مراکز صنعتی و تجاری،
جاده‌ها و شاهراهها، خطوط انتقال نیرو، کانالها، لوله‌های
گاز و نفت، کابلهای تلگراف و تلفن در خارج از محدوده شهرها
و در صورت لزوم ترمیم خسارات وارده به مناطق طبیعی در
سطح کشور.

